

Hizlalt méhek rajzása

JÚNIUSRA FEHÉRBE ÖLTÖZIK A NYÍRSÉG.

Virágzik az akác, alkonyatkor mézédés illatokba burkolózik a táj. Benépesülnek az erdők, méhkaptárak ezrei sorakoznak a léniákon. A méhészek messzi földről is ide vándorolnak, sokan úgy járnak már Szabolcsba, mintha haza mennének.

Nyírgyulajnak tartunk, hogy felvegyük régi barátunkat, *Kaluha Jánost*, aki útikalauzunk lesz ezen a napon. Szükség van a segítségére, mert a Nyírség nem olyan, mint a Hortobágy, ahol itt-ott álldogál néhány görnyedt akác. Errefele majd minden falu határának legalább harmada erdő, ami 800 ezer hektár! Ha pedig ez az erdő találkozik a szomszéd falu erdejével, akkor útikalauz nélkül napokig bolyonghat az ember, míg méhészekre lel.

János barátunk azonban világleletében erdőjáró ember volt, ráadásul olyan barátokkal megáldva, mint a máriapócsi Ács Sándor, akinek gazdasági tanyája pont a gyulaji-pócsi erdő tövében áll. Természetesen tud is mindenről, ami az erdőben történik. Azt is tudja, hogy merre keressük a méhészeket, ki is kísér bennünket oda, mert amúgy igen kacifántos az út arrafele. De ha már tiszteletünket tettük nála, előbb nézzük meg a réjtjét meg a juhait, mert ő nemcsak tengerit vet meg gabonát, hanem juhokat is tart. Ráadásul nem is ma kezdte. Már az apja is juhász volt, és neki is legalább negyven éve van saját nyája.

Meg egy nándéri kutyája. Bogvó a neve, egy kis vörös mudi, aki a gazdája szerint jobban ismeri a határt, mint a legtöbb pócsi ember. A Rétre is elkísér minket. Mi kocsival pár perc alatt ott vagyunk, ő negyedórával később. Honnan tudta, hogy hová megyünk, ne kérdezzük. Tudja, zárja le a kutyaugyet Ács Sándor, s biztat bennünket, nézzük csak meg, milyen kövér fű nő ezen a réten. Pedig nádas szittyó volt ez, csak kiszáradt, utóbb golyák szállták meg, s ő addig kaszálta, míg ilyen zöld nem lett a fű. Tele mindenféle gyógynövényvel, nem is csoda, hogy a merinói meg a rackajuhok is gömbölyűre híznak rajta.

Bent hűsölnek a fűzfaligetben. Nem is háborgatjuk őket, helyette nyakunkba vesszük a határt. Előbb fiatal akácok közt haladunk, aztán öreg, mély árnyékot vető tölgyesbe érünk, de itt ki kell szállnunk, s el kell takarítanunk egy éjjel útra zuhant fatörzset. Aztán balra fordulunk, majd jobbra, felkapaszkodunk egy meredek dombra, aztán megint jobbra, és hirtelen feltűnik előttünk egy végtelen hosszú kaptársor.

– *Donkó Ferenc* Fegyvernekről – nyújtja a kezét a méhész, aki az a fajta ember, akivel nem szívesen akaszkodnánk össze. Nem a modora vagy a termete miatt, de látszik rajta, hogy nem ijed meg a saját árnyékától. Meg is jegyezzük ezt neki, mire elneveti magát. – A munka megedzi az embert. Rendőr voltam valamikor, a pesti éjszakában meg egy harminckilós zsaru nem sokat ér.

– Gondoljuk, itt a vadonban sem árt a keménység – mondjuk, de ő csak mosolyog.

– A határozottság nem árt, de Szabolcsban én még sose kerültem szorult helyzetbe. Pedig harminc éve járom a nyírségi erdőket, apám meg több mint ötven évig. Meg amúgy se vagyok egyedül.

– Hát, a méhekre nemigen számíthatna – jegyezzük meg.

– Velem van a feleségem, a fiam meg a kutyám is... Ha nem félnek a méhektől, le is sétálhatunk hozzájuk.

A pócsi-gyulaji határ találkozásánál vagyunk. A kaptársor meg a lakókocsi a gyulaji oldalon, de hogy a méhek melyik falu erdejében repkednek, nem lehet megmondani. A gyulaji oldalon van az idősebb erdő, a virág is több ott. A szemközti oldalt pár éve vágták le, de már szépen sarjadzik az erdő. Köztük gyönyörű nyárfaliget. Nyolc-tíz öreg fehér nyár rezegteti a leveleit, valamerre ott fészkel a golya. De nem ám a fehér,

A gyulaji-pócsi erdő találkozási pontja van, akinek a világ közepe. A birodalmában Ács Sándor juhász

ami köztudottan kerül a zárt erdőket, hanem a sokkal ritkább fekete golya! Donkó Ferenc évek óta figyeli őket, de nem megy közelebb hozzájuk, nehogy megzavarja kíváncsiságával a költésüket.

– Amúgy se sok időm volna a famászásra – mondja. – Százharminc család épp elég elfoglaltságot jelent, itt reggel ötkor már talpon kell lenni.

Május végén érkeztek, s két-három hétig maradnak. – Legalábbis így terveztük – fogad bennünket száz méterrel távolabb a fia, *Donkó Gergő*, aki maga sem kispályás méhész. Száz családdal érkezett, de a munka persze közös, olyan nincs, hogy az apa vagy a fiú csak a saját kaptáraival foglalkozna. – Hát... – néz fel az égre Gergő –, a három hétből lehet, hogy csak kettő lesz. Nagyon hiányzik az eső, mert ha nincs nedvesség, nektár sincs. Márpedig a meteorológia semmi jót nem ígér. A Dunakanyarban meg a Dunántúlon esik, itt bezzeg egy csepp se.

Dél körül jár az idő, ilyenkor leggyengébb az akácillat. De nem maradunk azért illatok nélkül. A gáztűzhelyen gulyásleves fő, *Donkó Ferencné* egyetlen napra se hagyja meleg étel nélkül a férfiakat.

– Ettem elég konzervet fiatal rendőrkoromban – mondja a férj, aki korábban nemcsak „dongókat”, hanem teheneket is tartott. Volt idő, amikor száz disznó meg tíz fejős tehén gondja nyomta a vállát, meg persze a rendőruha. Ezt azonban nem lehetett sokáig bírni, maradtak a dongók. És a vándorlás, ami azért nem annyira rossz dolog ám! Mert közben sok-sok baráttra lel az ember.

Most is érkezik egy, a nyírgyulaji *Széplaki Tibor*, aki maga is méhész volt egykor, de a szíve közbeszólt. Pár napja engedték ki a kórházból, de már nem bírta otthon a tétlenséget, kocsiba ül hát, hogy megkeresse a régi cimborát, s hogy megköszönje az illatozó gulyáslevest.

Arra azonban még várni kell, az átvételi árakra terelődik hát a szó.

– Sose voltam mohó, ráadásul egy kimondottan tisztességes felvásárlóval van együttműködési megállapodásunk, így az idén is korrekt árakra számítok – folytatja Donkó Ferenc. – Tavaly 2300 forint körül volt az akác-

méz kilója, az idén kicsit többre számítnak. De a költségeink is nagyobbak, nem beszélve a kockázatról. Lassan eltelt az év fele, s bevételünk még nem volt egy fillér sem. Június végén aztán majd okosabbak leszünk, akkorára nagyjából kiderül, hogy mennyit hordtak a méhek.

De hogy a méhek dolgozni tudjanak, etetni is kell őket – mégpedig akácvirággal. Én erről eddig nem hallottam, de néhány faluval odébb, Piricse határában két nagy szakállú férfi váltig állítja, hogy a csínján szedett akácvirágon szép kövérré híznak a méhek, de olyan kövérré, hogy akár meg is lehet sütni őket.

– Nahát, ezt azért már nem hisszük! – nézünk össze a fotóriporter kollégámmal, mire az idősebb szakállas elneveti magát.

– Ne is higgyék! Az öcsém mindig ezzel bolondítja azokat, akik azt kérdik, mire fel gyűjtjük mi a virágokat. Megmondom! Szörpnek. Olyan, mint a bodzaszörp, csak sokkal finomabb.

Egy hatalmas legelő mellett állunk, Nyírbátor felől szelíd dombokról fiatal akácok ereszkedik a lábainkhoz. Itt láttuk meg a két testvér, *Sallós Tibort* és *Andrást*, amint egy nejlonzacskóba akácvirágot gyűjtenek. De akkor még elmentünk mellettük, mert csalogattak a kanyargó homokutak, a távolban pedig egy sötétzöld folt, ami biztos, hogy nem akác – de akkor mi? Közelebb érve látjuk, hogy egy gyönyörű hársfaliget, közepén pedig sátor, lakókocsi, körbe rajtuk meg kétszáz kaptár. Szabályos várfal, milliárd, éles törrel felfegyverezett harcos – ide törjön be valami rossz szándékú ember!

Márpedig ide mi bemegyünk!

Előbb csak kiabálunk, füttyögetünk, hátha kijön a sátorból valaki, s ha már kijött, ne gondolja azt, hogy valami haramiák akarják zaklatni őket, ám hiába, sehol senki. Nahát, akkor magad ugam, ha szolgád nincs, ugrunk át egy árkon, s haladunk mindenféle rossz szándék nélkül az erődítmény felé, de ezt a dongók nem tudják, s úgy rontanak ránk, mint valami felbuzgatott véredek. Szégyen a futás, de hasznos. Fél perc se telik el, már húzzuk is a csikot távolabbra, s csak ötszáz méter után lassítunk, és nézünk szép okával, hogy hol is vagyunk.

Donkó Ferenc
méhész
és családja.
Az asszony
gulyást készít

Lovas Sándor
hat éve jár ide
az állománnyal

Százharminc
méhcsalád
„panelháza”

– Nem akárhol. A kispircsi legelőn...! – mutat körbe Sallós Tibor, aki Nyirbátorban lakik, de gyakran megfordul itt. Bátyjával együtt nem tud betelni a táj szépségével. Hozhatná ide is a méheket, de fölösleges. Egy családdal nem érdemes vándorolni.

– Akkor hol laknak a méhek? – kérdezzük.

– Bátorban. A kertben. Van, amikor három-négy családunk is van, de előfordul, hogy el kell adnunk őket, mert a szomszédok idegeire mennek. Hogy mi a gondjuk velük, amikor nem bántanak senkit!? De jobb a békesség, általában mi engedünk. De nem sokáig bírjuk méhek nélkül. Tavaly húszezer forintért vettünk egy rajt, azt fejlesztettük fel egy családra. Húsz-húszonöt kiló mézet is ad egy család, de az idén nem tudjuk, hogyan alakulnak majd a dolgok. Sajnos ma már nem úgy virágzik a rét, az erdő, a gyümölcsös, mint régen. Akkor szép szakaszosan nyíltak a virágok, most meg minden egyszerre. És még mondja valaki, hogy nincs globális felmelegedés...

A két Tallós gépészember, Tibor gépészmérnök. Ebből élnek, de amint tehetik, mennek ki a határba, sokszor csak úgy céltalanul. Elhagyott szőlőparcellák, dűlőfélben lévő tanyák, fehérén csillogó rezgőnyárfák és göcsörtös akácok kísérik útjaikat, s persze dombra fel, dombról le, dombra fel, dombról le. Most sem csak a virágszedés vonzotta ide őket, hiszen akácvirágot találtak volna a városhoz sokkal közelebb is. De van a közelben egy széllyuk, amit már régen láttak, s kíváncsiak, változott-e valamit az elmúlt időkben.

Sallós Tibor
akácvirágot
gyűjt

– Ha egyszer lesz idejük, feltétlenül nézzék meg, mert nem akármilyen földrajzi jelenségről van szó – javasolják. – Teljességgel olyan, mint egy ember építette földvár, ha jó a fantáziánk, még a sosem volt harcosokat is odaképzeltethjük.

Harcosokra, ha nem is, egy újabb méhésztanyára azért mégiscsak ráakadunk, mégpedig nem is olyan messze a Bátor Pircsével összekötő országút közelében. Egy vékony kis kövesút vezet be a „vadonba”. Valamikor a helyi termelőszövetkezet tanyája állhatott itt, a magtárak betonalapzatai még mindig láthatók. Balról ritkás, szántókkal tarkított erdő, jobbról pedig pucér táj, most vághatták ki rajta az erdőt. De aztán fokozatosan zöldül a táj, egyre több a fa és a domb, s mikor elfogy az aszfalt, és kanyarodik a homokút, a begyben feltűnik két teherautó meg egy nagy sor kaptár.

Ember azonban itt sincs, van viszont egy fára felstegezett tábla, telefonszámmal. Gyakorta látni ilyet a

nyírségi erdőkben, méhészek jelzik, hogy már foglalt a hely, de ha valakinek gondja volna, hívja ezt a számot. Nekünk nincs, de hívjuk. Fel is veszi egy férfi, s mondja, hogy *Monoki Gábor*.

– Itt állunk Pircsén a kaptáraknál, találkozhatnánk? – kérdezzük.

– Nehezen – feleli. – Én ugyanis Kisújszálláson vagyok, s két nap múlva leszek ott megint. De ott kell lennie a társamnak, mindjárt odaszólok neki.

Két perc múlva hív is minket, hogy a társa beszladt a városba ebédelni, de mindjárt jön, s körbevezet minket.

Így is történik. Nem telik el tíz perc, s a társ, *Lovas Sándor* meg is érkezik. Hat éve nézték ki maguknak ezt a helyet, mert a korábbi tanyahelyüknél, az innen húsz kilométerre lévő Nyirkáta alatt kivágták az erdőt. Ő is kisújszállási, és kilencvenhat családdal érkezett Pircse alá, de úgy tűnik, hamarosan bővül a család. Egy kisebb fánál ugyanis megáll, s megemeli egy földre hajló ágat. Rajta vagy öt kiló méh egy csomóban! Veszedelemesen zúgnak, mi meg ugrunk félre, hogy elkerüljük az összecsapást, Lovas Sándor azonban halálnyugodt.

– Rajzanak, ilyenkor nem bántják az embert – mondja, s belerázza a milliónyi rovar egy ládafélébe. Ez már egy új család lesz. S még nincs is vége, mert egy közeli fa tetejéből megint veszedelemes zúgást hallunk, ott is csüng egy hordónyi méh. – Na, azt már nehezebb lesz befogni – mérícskéli a fa koronáját házigazdánk –, de valamit majd csak kitalálok.

Nem először lát ő már ilyen rajzást, nem ma kezdte a pályát. Pedig nem akart ő méhész lenni, annak ellenére, hogy a szülei is azok voltak. Festő-burkoló a szakmája, de tizenhét éve a cimborái meglepték tíz méhcsaláddal, s azóta nincs megállás. De egyáltalán nem bánja.

Egy idő után pedig a méhcsipest is megszokja az ember. Pláne, ha a sajátja adja.